

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Oportunități și provocări pentru creșterea competitivității sectorului european al prelucrării lemnului și al mobilei” (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 24/04)

Raportor: **dl Josef ZBOŘIL**

Coraportor: **dl Patrizio PESCI**

La 20 ianuarie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Oportunități și provocări pentru creșterea competitivității sectorului european al prelucrării lemnului și al mobilei
(aviz din proprie inițiativă).

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 27 septembrie 2011. Raportor: dl Josef ZBOŘIL. Coraportor: dl Patrizio PESCI.

În cea de-a 475-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 octombrie 2011 (ședința din 26 octombrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 120 voturi pentru, 1 vot împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Utilizând în principal lemnul în calitate de materie primă naturală și regenerabilă, sectorul european al prelucrării lemnului și al mobilei (inclusiv industria de celuloză și hârtie) joacă un rol esențial în dezvoltarea unei economii ecologice. CESE a constatat că, din nefericire, la ora actuală există o serie de inconsecvențe fundamentale între anumite politici și inițiative ale UE, cu un impact considerabil asupra competitivității și profitabilității industriei lemnului.

1.2 Din cauza subvențiilor și a altor măsuri care promovează utilizarea biomasei (lemnul fiind unul din principalii combustibili pentru producerea de energie din biomasă), sectorul se confruntă cu o concurență crescândă pentru materie primă cu sectorul energiei regenerabile. Există, de asemenea, dificultăți în ceea ce privește investițiile, cercetarea, formarea profesională și atragerea lucrătorilor tineri, precum și restricții administrative cu privire la achizițiile publice. În plus, industria producătoare de mobilă se confruntă cu o creștere dramatică a prețului unor materii prime precum pielea, masele plastice, fibrele naturale și produse derivate din petrol.

1.3 CESE solicită instituțiilor UE și ale statelor membre să se angajeze cu fermitate în vederea adaptării și dezvoltării unui cadru juridic care să contribuie la consolidarea competitivității sectorului și care să îmbunătățească accesul la această materie primă pentru sectorul de prelucrare a lemnului și al mobilei, precum și pentru industria de celuloză și hârtie. CESE dorește să atragă atenția asupra necesității de a elabora un studiu amănunțit privind problemele în aprovizionarea cu materie primă lemnoasă pentru industria de prelucrare a lemnului și sectorul energiei regenerabile (biomasă).

1.3.1 CESE încurajează Comisia să coopereze cu industria lemnului în vederea luării de măsuri adecvate specifice pentru a rezolva aceste probleme. Pentru a facilita cooperarea, Comitetul propune crearea unui grup informal de experți independenți la nivel interinstituțional – cu implicarea actorilor relevanți – pe tema „lemnului ca materie primă durabilă”. CCMI este desigur interesată să facă parte din această entitate.

1.4 Studiul european „EUwood” ⁽¹⁾ arată că se preconizează o creștere a consumului de masă lemnoasă pentru producerea de energie de la 346 de milioane de metri cubi în 2010 (3,1 exajoule) la 573 de milioane de metri cubi (5 exajoule) în 2020; în 2030, consumul ar putea ajunge la 752 de milioane de metri cubi (6,6 exajoule). Aceste rezultate se bazează pe ipoteza că procentajul lemnului în cadrul energiei obținute din surse regenerabile va scădea de la 50 % în 2008 la 40 % în 2020. Se preconizează un deficit de 200 de milioane de m³ de lemn în 2025, respectiv de 300 de milioane de m³ în 2030.

1.5 CESE se pronunță în favoarea includerii lemnului, în calitate de materie primă esențială, în Parteneriatul european pentru inovare privind materiile prime, în conformitate cu recomandările formulate în comunicarea Comisiei Europene privind materiile prime. Într-un asemenea context, posibilitățile de reutilizare și reciclare pot fi exploatate în mod deosebit.

1.6 Politicile UE din domeniul forestier ar trebui să sprijine o gestionare activă a pădurilor; CESE recomandă în special promovarea din partea Comisiei Europene a silviculturii energetice cu perioadă scurtă de rotație. De asemenea, ar trebui analizate măsurile care să asigure ca lemnul care poate fi utilizat în scopuri industriale să nu fie folosit pentru producerea de energie regenerabilă.

⁽¹⁾ Studiul european sursă intitulat „Potențialul real pentru schimbările în creșterea și utilizarea pădurilor din UE. EUwood” (*Real potential for changes and growth and use of EU forests. EUwood*), pagina 45, capitolul 3.5 Cererea viitoare de energie produsă din masă lemnoasă: „... Se preconizează o creștere a consumului de masă lemnoasă pentru producerea de energie de la 346 de milioane de metri cubi în 2010 (3,1 exajoule) la 573 de milioane de metri cubi (5 exajoule) în 2020; în 2030, consumul ar putea ajunge la 752 de milioane de metri cubi (6,6 exajoule). Aceste rezultate se bazează pe ipoteza că procentajul lemnului în cadrul energiei obținute din surse regenerabile va scădea de la 50 % în 2008 la 40 % în 2020”.

1.7 CESE subliniază necesitatea unei promovări active a clădirilor ecologice care, pe întreaga durată a ciclului de viață, utilizează structuri și proceduri care respectă mediul și care sunt eficiente din punct de vedere al resurselor utilizate. În acest scop, CESE, în cooperare cu serviciile competente ale Comisiei, ar putea sprijini un eveniment anual, cum ar fi de exemplu un atelier, destinat prezentării unor construcții sau concepte durabile.

1.8 CESE salută propunerea vicepreședintelui Comisiei Europene Antonio Tajani de a introduce un „test de competitivitate” înaintea semnării unui acord de parteneriat comercial între UE și alte țări terțe. CESE este, de asemenea, de acord cu faptul că trebuie evaluat impactul ansamblului de alte inițiative politice asupra competitivității industriale (de exemplu politicile energetice, comerciale, de mediu, cele sociale și de protecție a consumatorilor) înainte de punerea lor în aplicare.

1.9 Pentru a crește productivitatea și a se menține în fruntea concurenței, sectorul are nevoie de lucrători calificați care și-au însușit cele mai noi cunoștințe și tehnologii. CESE salută abordarea proactivă din partea industriei de a reduce expunerea lucrătorilor la agenți nocivi la locul de muncă și angajamentul întreprinderilor de asigurare a locurilor de muncă și a carierei profesionale și de menținere și promovare a sănătății și bunăstării lucrătorilor, de dezvoltare a cunoștințelor și competențelor și de conciliere a vieții profesionale cu cea privată.

1.10 Până în prezent, succesele în elaborarea unor proiecte privind prelucrarea lemnului și producția de mobilă care să fie acceptate la nivel UE au fost foarte modeste. Pentru a oferi sectorului european de prelucrare a lemnului și al mobilei un sprijin mai substanțial privind cercetarea și dezvoltarea, viitoarele programe vor trebui să țină seama de dificultățile și necesitățile specifice întreprinderilor mici și mijlocii.

1.11 CESE dorește să atragă din nou atenția asupra importanței unei strânse cooperări între întreprinderi și instituțiile publice naționale și europene în domeniul combaterii contrafacierilor. Prin urmare, CESE sprijină crearea unui brevet unitar european și solicită definirea unei „fișe a produsului” pentru produsele de mobilă. Dezvoltarea unor tehnologii care facilitează autentificarea ar constitui, de asemenea, un ajutor considerabil. CESE recomandă ca UE să ia măsuri pentru a consolida capacitatea autorităților vamale naționale și sugerează organizarea unei Zile europene sau naționale de combatere a contrafacierilor.

2. Industria prelucrării lemnului și a mobilei în Uniunea Europeană ⁽²⁾

2.1 Industria prelucrării lemnului și a mobilei reprezintă un sector vital, durabil, inovator și ecologic, cu o cifră de afaceri de aproximativ 221 miliarde de euro în anul 2008, cu 2,4 milioane de angajați în peste 365 000 de întreprinderi, în marea lor majoritate IMM-uri. Aproape jumătate din această cifră de afaceri este realizată de industria mobilei, urmată de producția de elemente de construcție (19,3 %), producția de cherestea (13,9 %) și de panouri de lemn (9,2 %). Criza economică și financiară generală a avut un impact major

asupra întregului sector: cifra de afaceri între 2008 și 2009 a scăzut cu peste 20 %. Cealaltă industrie din cadrul acestui sector, cea a celulozei și hârtiei, înregistrează o cifră de afaceri de 71 de miliarde de euro și produce 36 de milioane de tone de celuloză și 89 de milioane de tone de hârtie.

2.2 În termeni de ocupare a forței de muncă, industria mobilei acoperă 51 % din locurile de muncă din acest sector. Ca număr de locuri de muncă, Italia ocupă primul loc cu 363 000 de angajați, urmată de Polonia, Germania, Spania și Regatul Unit. Noile state membre UE au un procentaj foarte ridicat de locuri de muncă în industria prelucrării lemnului: 34 % din numărul total de locuri de muncă aparțin acestui sector. Deseori, sectorul prelucrării lemnului și al producției de mobilă oferă locuri de muncă aflate în regiuni îndepărtate sau mai puțin industrializate ori dezvoltate și are o contribuție importantă la economia rurală. Industria hârtiei și celulozei oferă 235 000 de locuri de muncă directe și 1 milion de locuri de muncă indirecte. 60 % din totalul locurilor de muncă se află în zone rurale.

2.3 Utilizând în principal o materie primă naturală și regenerabilă, și anume lemnul, acest sector are un bilanț pozitiv în ceea ce privește durabilitatea; el se află în avangarda dezvoltării unei economii verzi, care constituie unul din obiectivele majore pentru viitorul UE. Industria celulozei și hârtiei trebuie de asemenea considerată drept deosebit de ecologică. În ceea ce privește materia primă, jumătate din fibrele utilizate pentru producția de hârtie provin din reciclare. Cealaltă jumătate demonstrează o utilizare judicioasă a resurselor: 20-30 % din aceste fibre provin din reziduuri din alte industrii, operațiunile de rărire a pădurilor acoperă 40-60 %, și doar 20-30 % sunt fibre care provin din tăieri.

2.4 Din nefericire, la ora actuală există o serie de inconsecvențe între anumite politici și inițiative ale UE, cu un impact considerabil asupra competitivității și profitabilității industriei lemnului. Din cauza subvențiilor și a altor măsuri care promovează utilizarea biomasei (lemnul fiind unul din principalii combustibili pentru producerea de energie din biomasă), sectorul se confruntă cu o concurență crescândă pentru materie primă cu sectorul energiei regenerabile. Există, de asemenea, dificultăți în ceea ce privește investițiile, cercetarea, educația și formarea profesională și atragerea lucrătorilor tineri. Restricții administrative cu privire la achizițiile publice exercită presiuni suplimentare asupra sectorului.

2.5 Mai mult, sectorul se confruntă cu o concurență crescândă din partea economiilor emergente, cu costuri scăzute, și cu un număr crescând de bariere comerciale de ordin tehnic. În plus, industria producătoare de mobilă nu se confruntă doar cu dificultăți în aprovizionarea cu materie primă lemnoasă, ci și cu o creștere dramatică a prețului unor materii prime precum pielea, masele plastice, fibrele naturale și derivatele din petrol.

2.6 Fără un angajament hotărât din partea instituțiilor UE în vederea elaborării unui cadru legislativ care să dea un nou impuls competitivității și să garanteze aprovizionarea cu materie primă a sectorului de prelucrare a lemnului și al mobilei, viitorul întregului sector va rămâne incert.

(2) Sursa: European Panel Federation (EPF), Raportul anual 2009-2010.

3. Efectele legislației europene în materie de energie regenerabilă asupra cererii de lemn

3.1 CESE este deosebit de îngrijorat cu privire la impactul pe care Pachetul integrat de măsuri privind energia și schimbările climatice al Comisiei îl va avea asupra disponibilității generale a lemnului ca materie primă pentru industria de resort. CESE regretă că utilizarea unor sisteme de subvenții necorespunzătoare în domeniul producției de energie regenerabilă, constituite pentru a îndeplini angajamentele în materie de mediu, a făcut ca arderea directă a lemnului să fie mai profitabilă decât utilizarea sa pentru produse. Acest fapt are un impact considerabil asupra aprovizionării întreprinderilor de prelucrare a lemnului, afectând competitivitatea și rentabilitatea acestora.

3.2 CESE solicită Comisiei Europene să elaboreze un studiu amănunțit privind problemele în aprovizionarea cu materie primă lemnoasă pentru industria de prelucrare a lemnului și sectorul energiei regenerabile (biomasă). CESE încurajează Comisia să coopereze cu industria lemnului în vederea luării de măsuri adecvate specifice pentru a rezolva aceste probleme. Pentru a facilita cooperarea, Comitetul propune crearea unui grup informal de experți independenți la nivel interinstituțional – cu implicarea actorilor relevanți – pe tema „lemnului ca materie primă durabilă”. CCMI este desigur interesată să facă parte din această entitate.

3.3 CESE susține apelul industriei prelucrătoare a lemnului și a hârtiei în favoarea unei abordări echilibrate pentru utilizarea lemnului ca biomasă, pentru a evita denaturări ale pieței în ceea ce privește disponibilitatea și prețul materiei prime lemnoase pentru industria prelucrătoare. Trebuie ținut seama și de faptul că multe întreprinderi producătoare de plăci aglomerate au fost obligate să-și reducă capacitatea de producție în intervalul iunie 2009-iunie 2011, ceea ce nu s-a datorat unor motive financiare sau tehnice, ci lipsei de materie primă disponibilă.

3.4 Cu toate că biomasa lemnoasă are, de departe, cea mai mare densitate de putere (flux de energie în watt per metru pătrat), această valoare este totuși foarte scăzută (0,6 W/m²). O termocentrală pe bază de lemn cu o capacitate instalată de 1 GW, un factor de capacitate de 70 % și o eficiență a conversiei energetice de 35 %, ar necesita o recoltă anuală de pe o suprafață de aproximativ 330 000 de hectare de plantație, ceea ce echivalează cu o suprafață de aproape 58 pe 58 de km³). Îndeplinirea obiectivelor europene privind energiile regenerabile cu utilizarea cotei prevăzute pentru biomasă ar necesita între 340 și 420 de milioane de metri cubi plini de biomasă lemnoasă.

3.5 Cu privire la promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) și biomasei, CESE consideră drept esențiale următoarele principii:

— Statele membre ar trebui să stabilească în cadrul planurilor lor de acțiune privind sursele regenerabile de energie ce

cantități de biomasă lemnoasă sunt disponibile în mod clar pentru utilizarea ca energie în țara și regiunea respectivă și volumul utilizat deja în cadrul industriei prelucrătoare a lemnului, înainte de implementarea unor măsuri de promovare a utilizării surselor regenerabile de energie;

- În vederea restabilirii unui echilibru natural între utilizarea lemnului ca materie primă și utilizarea biomasei în scopuri energetice, subvențiile arderea directă a lemnului trebuie evitate;
- Ar trebui prevăzute metode adecvate pentru a asigura un grad optim de recuperare și reciclare a deșeurilor de lemn și a reziduurilor din producție;
- Promovarea principiului utilizării în cascadă (fabricarea produselor, reutilizare, repararea și reciclarea, valorizarea conținutului energetic);
- Măsurile pentru o disponibilizare sporită a lemnului din păduri și alte surse ar trebui promovate⁽⁴⁾ de către instituțiile europene și naționale, oferind sprijin pentru culturile silvice cu ciclul de producție scurt prevăzute pentru producția de energie.

3.6 Din punct de vedere economic, valoarea adăugată în cadrul industriei prelucrătoare a lemnului este calculată la 1 044 euro pentru o tonă de lemn uscat, și 118 euro pentru o tonă de lemn utilizat drept bioenergie. În termeni de ocupare a forței de muncă, industria prelucrătoare a lemnului generează 54 de ore de muncă pentru o tonă de lemn uscat, față de doar două ore de muncă în sectorul bioenergiei⁽⁵⁾. În ceea ce privește ciclul de carbon, industria prelucrătoare a lemnului generează beneficii considerabile mai mari în termeni de ocupare a forței de muncă și de valoare adăugată decât arderea directă a lemnului.

3.7 Sectorul prelucrării lemnului a contribuit la utilizarea durabilă a energiei și a resurselor naturale de multe decenii, fiind un pionier în domeniul producerii de energie regenerabilă. Aceasta reprezintă o altă contribuție vitală la atenuarea schimbărilor climatice.

3.8 În plus, au fost realizate economii importante de energie prin investiții în echipamente și procese de ultimă generație, iar o parte considerabilă a energiei necesare pentru procesele industriale de prelucrare a lemnului este produsă din biomasă lemnoasă nepotrivită reciclării. Într-adevăr, până la 75 % din energia utilizată pentru fabricarea produselor din lemn este produsă din reziduuri lemnoase și lemn recuperat. Nu în ultimul rând, industria îmbunătățește în mod constant rata de reciclare a lemnului prin investiții considerabile în tehnologii inovatoare.

⁽³⁾ Vaclav Smil: Power Density Primer – Understanding the Spatial Dimension of the Unfolding Transformation to Renewable Electricity Generation, mai 2010

⁽⁴⁾ „Mobilizarea și utilizarea eficientă a lemnului și a reziduurilor lemnoase pentru producerea de energie”. Raportul grupului de lucru ad-hoc II al Comitetului permanent forestier „Mobilizarea și utilizarea eficientă a lemnului și a reziduurilor lemnoase pentru producerea de energie”.

⁽⁵⁾ Combate schimbările climatice: utilizează lemnul. Publicație CEI-Bois, noiembrie 2006.

3.9 Lemnul este o resursă limitată, iar industria prelucrării lemnului este hotărâtă să o utilizeze în modul cel mai eficient cu putință. În ultimele două decenii, sectorul a dezvoltat rețele logistice pentru colectarea și recuperarea lemnului reciclat. În același timp, CESE recunoaște că în câteva țări membre, resurse prețioase de materie lemnoasă sunt trimise în depozite, în contradicție cu obiectivele Directivei privind depozitele de deșeuri (1999/31/CE). CESE solicită Comisiei Europene să garanteze punerea corectă în aplicare a Directivei privind depozitele de deșeuri, pentru a asigura că resursele de materie lemnoasă care pot fi afectate unei utilizări industriale sau utilizate pentru generarea de energie regenerabilă nu sunt risipite.

4. Lemnul ca soluție cu multiple întrebuințări pentru economisirea energiei în clădiri

4.1 Eficiența energetică reprezintă unul din elementele esențiale ale Strategiei Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Ea constituie „una din cele mai eficiente căi de a ameliora securitatea energetică și a reduce emisiile de gaze cu efect de seră și alte emisii poluante” (6).

4.2 Clădirile sunt responsabile pentru 40 % din consumul de energie și 36 % din emisiile de dioxid de carbon în UE. Performanța energetică a clădirilor este esențială pentru îndeplinirea pe termen scurt și lung a obiectivelor UE privind clima și energia.

4.3 Lemnul ca material de construcție poate constitui o soluție pentru îmbunătățirea cu costuri reduse a performanței energetice a clădirilor; numeroase studii științifice internaționale au dovedit că acele clădiri cu structură de rezistență din lemn prezintă emisii de gaze cu efect de seră mai reduse în comparație cu cele cu structură de rezistență din oțel și beton (cu 26 %, respectiv 31 % mai reduse). De asemenea, casele cu o structură de rezistență din oțel și beton consumă 17 %, respectiv 16 % mai multă energie încorporată și elimină 14 %, respectiv 23 % mai multe substanțe poluante decât casele cu structură de lemn. Astfel, sectorul ar putea juca un rol major în susținerea obiectivelor stabilite în Foaia de parcurs a CE de reducere cu 80 % a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2050.

4.4 CESE subliniază necesitatea unei promovări a clădirilor ecologice care, pe întreaga durată a ciclului de viață, utilizează structuri și proceduri care respectă mediul și care sunt eficiente din punct de vedere al resurselor utilizate. Acest ciclu cuprinde fazele de elaborare, construcție, exploatare, întreținere, renovare și demolare. Utilizarea metodei de evaluare a ciclului de viață (LCA: Life Cycle Assessment) ar trebui promovată. Această metodă include identificarea materialului cu cel mai mic impact asupra încălzirii globale.

4.5 CESE deplânge faptul că există în continuare bariere (de ordin legislativ sau la nivelul percepțiilor) care îngreunează utilizarea mai amplă a lemnului și a produselor pe bază de lemn pentru clădirile de locuințe în UE. Este nevoie de inițiative ad-hoc la nivel național pentru a îmbunătăți nivelul de cunoștințe al autorităților locale și regionale cu privire la lemn ca material de construcție. Mai mult, lipsa unei pregătiri, formări și a unor cunoștințe specifice, nu numai în cadrul industriei prelucrătoare a lemnului, dar și în profesiile conexe (ingineri

constructori, arhitecți etc.) constituie una din cele mai mari bariere în calea utilizării pe o scară mai largă a lemnului pentru construcție.

4.6 Din păcate, rolul pozitiv al lemnului în construcția de locuințe nu este (întotdeauna) recunoscut pe deplin în cadrul schemelor de evaluare a construcțiilor ecologice aplicate în prezent. Unele din acestea, prin însăși originea lor, s-au pronunțat în mod clar împotriva utilizării lemnului. Astfel, CESE se pronunță în favoarea unor metode general acceptate de evaluare a ciclului de viață care țin cont de toate avantajele și dezavantajele materialelor de construcție, inclusiv stocarea de dioxid de carbon.

4.7 Încurajarea utilizării produselor din lemn reprezintă cea mai ecologică din opțiunile posibile: prin utilizarea întregului potențial al lemnului (efecte de depresiune și de substituție) pentru clădiri, Europa ar putea reduce emisiile de CO₂ cu 300 de milioane de tone, (între 15 și 20 %) (7). CESE recunoaște că prin utilizarea de materiale ecologice pentru clădiri se pot obține economii de energie considerabile în clădiri

4.8 Într-un sens mai general, cu privire la stadiul actual al dezbaterilor privind schimbările climatice, în special în ceea ce privește discuțiile cu privire la exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură (LULUCF), CESE solicită autorităților:

- recunoașterea produselor din lemn ca depozite de carbon (8);
- promovarea utilizării de materiale care funcționează ca depozite de carbon și a căror amprentă de carbon sau alte resurse este mai redusă.

5. Economia mondială: provocări și oportunități pentru industria prelucrătoare a lemnului și mobilei

5.1 În prezent, distanțele geografice nu mai protejează împotriva concurenței.

5.2 Globalizarea a afectat industria prelucrătoare a lemnului și a mobilei din Europa în diferite domenii:

- Presiuni prin importuri din țări cu costuri mai reduse, în special din Asia, nu doar la produse de consum, precum mobila sau materialele pentru podele (parchet și laminat), dar și la placaj, unde deja a fost introdusă o taxă vamală ca măsură antidumping. Prețurile pentru placaj și mobilă se află sub presiuni masive datorită concurenței din China.
- Exportul de bușteni (fag, stejar, plop) spre China, de unde aceste materiale se întorc în Europa ca produse (semi) finite. Conform autorităților vamale chineze, importurile totale de bușteni s-au ridicat la 11 milioane de m³ în primele patru luni ale anului 2010, cu 24 % mai mult decât în perioada echivalentă a anului precedent. În 2009, valoarea importurilor de produse fabricate din lemn în sensul strict al cuvântului s-a ridicat la 7 miliarde de euro. De mulți ani, China este principalul furnizor de mobilă al UE. Din 2008, peste 50 % din totalul importurilor în Europa au provenit din China. În prezent, importurile de mobilă din China sunt cu 46,9 % mai mari față de 2005, în condițiile în care valoarea totală a importurilor a crescut doar cu 12,6 % în această perioadă, ceea ce subliniază, o dată în plus, ponderea Chinei.

(7) CEI-Bois: www.cei-bois.org

(8) Dušan Vácha, TSU Internship, Harvested Wood Products, approaches, methodology, application, IPCC/NGGIP/IGES, Kanagawa, Japan, mai 2011.

(6) Planul 2011 pentru eficiență energetică, COM(2011) 109 final.

5.3 Instituțiile europene ar trebui să garanteze condiții de piață echitabile, în cadrul cărora să se aplice aceleași norme pentru producătorii europeni și concurenții lor. CESE salută propunerea vicepreședintelui Comisiei Europene, Antonio Tajani, de a introduce un „test de competitivitate” înainte de semnarea unor acorduri de cooperare comercială între UE și țări terțe. Viitoarele acorduri comerciale și de investiții între UE și țări din afara Uniunii ar trebui să fie negociate pe baza unei evaluări de impact încheiate înainte de începerea negocierilor. În plus, CESE se declară de acord că ar trebui evaluate efectele tuturor inițiativelor politice asupra competitivității industriale (cum ar fi cele privind energia, comerțul, mediul și cele sociale și privind protecția consumatorilor) înainte de punerea lor în aplicare.

5.4 În condițiile în care multe dintre efectele globalizării nu pot fi reduse sau evitate, industriile europene de prelucrare a lemnului și a mobilei va trebui să înregistreze noi progrese, dezvoltându-se către segmente noi și inovatoare. Sectorul s-a concentrat deja pe dezvoltarea unor avantaje concurențiale, precum:

- producție flexibilă care permite o adaptare a produselor la cerințele clienților;
- specificații de înaltă calitate și tehnologie avansată;
- design superior;
- dezvoltarea altor valori decât a celei bazate pe preț (de exemplu mărcile sau experiența de vânzare).
- integrarea serviciilor înainte și după vânzarea propriu-zisă;
- o distribuție rapidă, cu stocuri cât mai reduse.

5.5 Astfel, industria europeană de profil se concentrează asupra unui proces continuu de inovare în ceea ce privește tehnologia, funcționalitatea și aspectul estetic. Produsele de nișă originale și deosebit de inovatoare sunt esențiale pentru a face față concurenței din China, capabilă să producă toată gama de produse la prețuri aflate mult sub nivelul celor europene.

6. Aspecte sociale

6.1 Sectorul prelucrării lemnului și al mobilei este supus unor presiuni enorme, rezultatul unei serii de factori externi de stres, cum ar fi globalizarea pieței, ritmul accelerat al schimbărilor tehnologice și recenta criză financiară globală. Reorientarea clară spre strategii de piață care să permită competitivitatea și să mențină sectorul ca parte importantă a economiei europene constituie un imperativ. Provocările sectorului includ în special planurile de pensie, faptul că sectorul înregistrează un nivel de educație sub medie, abilitatea de a-i atrage și menține pe tinerii lucrători și adaptarea cerințelor cu privire la calificare. Evoluția demografică a forței

de muncă din acest sector ar trebui monitorizată cu atenție, luându-se în avans măsuri de remediere, pentru a facilita dezvoltarea viitoare a sectorului.

6.2 Disponibilitatea unei forțe de muncă bine calificată constituie un aspect esențial. Competențele specifice cerute în cadrul ciclului de producție al mobilei sau al produsului din lemn pot determina însuși succesul produsului. Calificarea lucrătorilor trebuie să se bazeze nu doar pe modele tradiționale, ci și pe noile cerințe ale pieței și dezvoltarea tehnologică.

6.3 În prezent, un motiv de îngrijorare special îl reprezintă îmbătrânirea forței de muncă în majoritatea sub-sectoarelor acestei industrii și lipsa de popularitate a acesteia în rândul tinerilor lucrători. Această industrie are nevoie de lucrători care și-au însușit cele mai noi competențe și tehnologii.

6.4 Industria cooperează cu organizațiile de sector și sindicatele⁽⁹⁾ pentru a rezolva aceste probleme, concentrându-se mai ales asupra lipsei de competențe profesionale și necesității de a atrage lucrători tineri. Un factor decisiv pentru relansarea competitivității sectorului constă în asigurarea unui număr suficient de lucrători calificați care să corespundă cerințelor pieței forței de muncă. Programele de calificare din cadrul școlilor profesionale ar trebui să corespundă necesităților în materie de forță de muncă.

6.5 De asemenea, industria a depus eforturi pentru a reduce expunerea lucrătorilor la agenți nocivi la locul de muncă, prin desfășurarea de proiecte de cele mai bune practici privind sănătatea și securitatea, finanțate de Comisia Europeană. Proiectele „REF-Wood” și „Less Dust” sunt cele mai bune exemple privind angajamentul industriei prelucrătoare a lemnului de a crea un mediu de lucru sănătos pentru lucrătorii săi. Aceste inițiative ale partenerilor sociali europeni au urmărit îmbunătățirea locurilor de muncă prin crearea de condiții de muncă mai bune și ar trebui să fie urmate de o evaluare a impactului și identificarea măsurilor care să permită atingerea obiectivelor stabilite de partenerii sociali. Sectorul prelucrării lemnului și al mobilei consideră drept esențiale asigurarea locurilor de muncă și a evoluției în carieră, garantarea sănătății și bunăstării lucrătorilor, dezvoltarea de aptitudini și competențe și reconcilierea dintre viața profesională și cea familială. CESE salută și sprijină existența unor carte sociale privind drepturile și obligațiile lucrătorilor și salariaților la nivel de întreprindere.

6.6 Trebuie subliniat că prin însăși natura lor, aceste industrii dețin un potențial considerabil pentru dezvoltarea unor locuri de muncă ecologice la nivel local, date fiind utilizarea de materie primă regenerabilă și consumul redus de energie, precum și faptul că aceste întreprinderi sunt deseori amplasate în zone rurale.

⁽⁹⁾ A se vedea de exemplu carta socială a concernului Pflleiderer AG (PASOC), semnată la Frankfurt am Main (Germania) la 30 noiembrie 2010. http://www.pasoc.innopas.eu/fileadmin/docs/documents/sozialcharta/EN_IFA-PAG.pdf.

7. Cercetare și inovare

7.1 Pentru a asigura accesul la programele europene de cercetare și dezvoltare, sectorul lemnului a creat, împreună cu partenerii săi din industria celulozei și hârtiei și proprietarii de păduri, așa-numita Platformă tehnologică din sectorul forestier. Cu toate că astfel s-a deschis calea spre diferitele oportunități oferite de activitatea de cercetare și dezvoltare, succesele în elaborarea unor proiecte privind prelucrarea lemnului și producția de mobilă care să fie acceptate la nivel UE au fost până în prezent foarte modeste, în condițiile în care doar puține IMM-uri dispun de resursele necesare pentru a participa.

7.2 Programele de cooperare ale UE, cum ar fi ERA-NETs, s-au dovedit a fi mai potrivite necesităților IMM-urilor și au deschis noi perspective specifice pentru întreprinderile acestui sector.

7.3 Pentru a oferi sectorului de prelucrare a lemnului și mobilei un sprijin mai substanțial privind cercetarea și dezvoltarea, viitoarele programe europene de cercetare și dezvoltare vor trebui să țină seama de specificul întreprinderilor mici și mijlocii, pentru a facilita accesul la aceste programe și a răspunde mai bine la preocupările cotidiene ale întreprinderilor.

7.4 Prin urmare, CESE invită Comisia Europeană și statele membre să acorde atenția cuvenită acestor observații și să le ia în considerare în cadrul actualei consultări publice cu privire la Cartea verde privind cadrul strategic comun pentru viitoarele programe de finanțare a cercetării și a inovării în UE. De asemenea, CESE încurajează instituțiile europene să lanseze inițiative pentru a stimula dezvoltarea inovării ne-tehnologice.

7.5 Se știe că inovarea se dezvoltă în mod organic; ea nu poate fi produsă „la cerere”. Autoritățile naționale și europene pot însă sprijini procesul de inovare prin punerea la dispoziție a unor condiții-cadru care pot determina întreprinderile să investească timp și bani în propriul lor viitor.

7.6 Politica europeană privind materiile prime s-a concentrat în mare măsură pe materialele critice și mai puțin pe alte materii prime, cum ar fi lemnul sau hârtia reciclată. Pentru a înlătura această lacună manifestă a politicii europene, CESE se pronunță în favoarea includerii lemnului, în calitatea sa de materie primă esențială, în Parteneriatul pentru inovare privind materiile prime, în conformitate cu recomandările Comisiei Europene privind materiile prime.

8. Drepturile de proprietate intelectuală și contrafacerea

8.1 Protejarea și impunerea dreptului de proprietate intelectuală trebuie să reprezinte o prioritate pentru a asigura competitivitatea UE în cadrul economiei globale, în condițiile

unei rate crescânde de contrafacere și piraterie de produse în multe sectoare. CESE subliniază importanța unei mai bune cooperări în domeniul drepturilor de proprietate industrială, în special prin crearea unui brevet UE.

8.2 De asemenea, CESE dorește să sublinieze necesitatea unei cooperări strânse între industrie și instituțiile guvernamentale (la nivel european și național) pentru a combate contrafacerea produselor. În acest sens, o mai bună pregătire a autorităților publice și vamale, precum și o sensibilizare a consumatorilor, reprezintă priorități esențiale. Dezvoltarea unor tehnologii care să faciliteze distingerea produselor originale de cele contrafăcute ar trebui să ajute în mod considerabil în acest sens. CESE recomandă ca UE să ia măsuri pentru a consolida capacitatea autorităților vamale de a combate acest tip de comerț.

8.3 Inițiativa italiană „Ziua națională de luptă împotriva contrafacerii” organizată la Roma și o serie de alte orașe din Italia de către *Confindustria* reprezintă un bun exemplu în acest sens. CESE invită instituțiile europene să organizeze un eveniment similar la nivel european și național.

8.4 Produsele contrafăcute de mobilă pot pune în pericol sănătatea sau însăși viața. Ca o măsură de consolidare a drepturilor de proprietate intelectuală și de combatere a produselor contrafăcute, CESE propune Comisiei Europene crearea unei „fișe a produsului” pentru produsele de mobilă. Această fișă ar trebui să însoțească obiectul cumpărat, garantând transparența necesară în relațiile comerciale între producători, furnizori și consumatori. Produsele de mobilă vândute pe piața europeană ar trebui să furnizeze cel puțin următoarele informații: denumirea legală sau codul TVC al produsului, denumirea comercială a producătorului sau importatorului, originea produsului, prezența unor materiale sau substanțe care pot fi dăunătoare pentru om sau pentru mediu, informații cu privire la materialele utilizate și metodele de producție, dacă acestea sunt importante pentru calitatea sau caracteristicile produsului, instrucțiunile de utilizare.

8.5 Comitetul recunoaște necesitatea stringentă de a sprijini sectorul mobilei și al prelucrării lemnului, prin reforme economice care urmăresc promovarea internațională a produselor și asigură condiții concurențiale echitabile. UE ar trebui să solicite economiilor emergente să treacă la reforma sistemelor lor naționale pentru a elimina ineficiența birocratică sau pentru a compensa dezechilibrele birocratice și de reglementare care ar putea exista prin tarifele vamale impuse. Cadrul legal ar trebui de asemenea îmbunătățit, pentru a crea un cadru de reglementare clar definit pentru întreprinderile europene care doresc să investească pe piețe din țări terțe.

Bruxelles, 26 octombrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON